

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hozva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 19.

Székfoglaló.

Régi dicsőségünk, hol késel az éjji homályban?

A Tiszák megyéjében vagyunk, Tisza István jön, a család jövőbelije, jön, a szabadelvű párt titkos, de talán már a jövő perczben nyílt csatája előtt, jön székfoglaló címén — beszámoló tartani a család politikai hitbizományába, városunkba s fogadják a vasutnál — *egygyen*, megjelennek a székfoglalón vagy százötvenen, mely létszám mellett az összecsdült sajtó, érdeklődő jogász ifjuság, az utczáról becsapódó sétálók s irodából jövő hivatalnokok töltötték meg a helyiséget a vendéglő törzsvendégeivel együtt.

Maga a rendezőség sem számított valami nagy csoportosulásra, mert a Széchenyi vendéglő tisztí étkezőjébe rendezte a gyűlést, hová a szónoki és írói asztalon kívül beférnek vagy százan s csak később jutott eszükbe, hogy jobb lesz az udvaron végezni az installációt, mire egy rossz nyelv azt a magyarázatot adta, hogy kint fágasabb.

Talán az jut olvasóink eszébe, hogy miért nem irok referátát és nem vezércikket erről a nagy politikai eseményről, mely miatt az ország szeme rajtunk csügg?

Hát erre azt felelem, hogy akartam én, úgy is készültem az iráshoz, de hát, hogy is magyarázzam meg csak a dolgot?

Eszembe jut egy reklám, mely nevetesen csekély árért egy üveg bort és savanyu nyelvet ígért éhező és szomjazó polgártársaknak. Egy megpróbálta; lefizette a díjat s kapott egy kis bort, de egyebet semmit. Követelte a savanyu nyelvet is, mire a vendéglős kedélyesen jegyezte meg: lehetetlen uram, hogy attól a bortól savanyu nyelvet ne kapott volna.

Körülbelül így jártunk a beszámoló-szerű székfoglalással is.

Előre hirdették itt-ott a lapok, hogy a Bánffy-féle kálvinista néppártot fogja agyonütni a szónok, hogy Széllnek fog neki viharozni stb. s mit kaptunk? — savanyu orrot.

Alább egész terjedelmében közöljük a beszédet s látni való, hogy belemagyarázni sokat lehet, de benne semmi sincs, a mit százszor ne hallottunk volna már. Bánffy derék ember, Széll is jó gyerek, sőt néha liberális is, a katolikusok jók voltak, a protestánsok most is jók, az egységes szabadelvű pártot támogatni kell szent meggyőződéssel stb.; ez a beszéd lényege, hanem hogy hol van az az egységes szabadelvű párt s a szent ragaszkodás e párthoz, arról nem tudunk.

Benyomásunk e székfoglaló után, melyet a részvét, hangulat és beszédből

merítünk, az, hogy Széll nyugodtan alhatik és Tisza István — szintén.

A közlekedés nem fogja zavarni egyikőjük álmát vagy álmodozását sem.

A székfoglalás lefolyásáról különben a következőkben számol tudósítók:

A beszéd előtt.

Jóval a szónok megérkezése előtt megtelt már a Széchenyi terme hallgatósággal, a mi nem is volt túlságosan nehéz dolog. A »zsúfolt teremben« lehettek vagy 150—200-an. Mikor aztán kényelmesen elhelyezkedtek, észrevette a rendezőség, hogy többen vannak, mint ahogy előre számították s kiadták a jelszót:

— Menjünk a szabadba!

A közönség megélezte a kikiáltót, jelezve ezzel is, hogy alkotmányos gyűlésen vagyunk, a hol mindenkinek joga van legalább is éljenezni. Kiki felkapott egy széket s azzal az egész alkotmányos gyűlés kitelepült a Széchenyi fásított udvarára.

Gr. Tisza Istvánon kívül ott voltak: Gajáry Ödön, Pulszky Gusztáv, b. Feilitzsch Arthur, Kristóffy József, Órley Kálmán, Telegdi József, Fassie Todor orsz. képviselő; Beöthy László, Szunyogh Péter, dr. Bulyovszky József, dr. Hoványi Géza, Hlatky Endre, Hegyesi Márton, Papp Miklós, Mezey Mihály, dr. Várady Zsigmond, Glatz Antal, dr. Konrád Márk, Szunyogh Szabolcs, Szmazsenka Ernő, Markovits Antal, Markovits Károly, dr. Miskolczi Ferencz, Szunyogh Lóránd, Balásházy Iván, Pallay Lajos, Cziffra Gerő, Cziffra Kálmán, Jancsó Dezső, Wallner Ödön, Kepes Miklós, Szathmári Király Andor, Miskolczi Barna, Hraniczky Károly, Schwarcz Ferencz, Csapó Dezső, Kovács József, Tamásfalvy Thury Ignác, Beliczay Sándor, Miskolczi Árpád, dr. Márkus László, Lovassy Ferencz, Baranovits Ferencz, dr. Mayer László, ifj. Nadányi Miklós, Ötvös Károly, Gábel Jakab, ifj. Mórítz Pál, Csorba J., Lakatos Ede, Nagy Márton, Bige György, Korda Andor, Beöthy Pál, Wagner J., Láng József, Reinle Gyula, Szikszay Lajos, dr. Balogh Elek, Laszky Ármin, Kiss György stb.

Rövid idővel rá megérkezett Tisza István gróf Hegyesi Márton alelnök s több képviselő társaságában, elfoglalta elnöki székét, aztán az éljenzések lecsillapulta után megkezdte beszédét, melyet az alábbiakban közlünk.

Köszönet a bizalomért.

Tisztelt Uraim! (Halljuk!)

Midőn először van szerencsém megjelenni a párt körében, a mióta megtisztelő bizalmuk a párt elnöki székébe emelt, engedjék meg, hogy mindenek előtt szívből jövő köszönetemet tolmácsoljam önöknek.

Tisztelt értekezlet! A ki a közpályán a közügyeket hiven akarja szolgálni, az nem ismerhet más parancsot, mint saját lekiismeretét, annak követnie kell azt az egyenes utat, melyet ez ir eléje, tekintet nélkül arra, vajjon tetszést arat-e, vagy gáncsot és nem érdemes férfi névre az, a ki más mértéket ismer el magára nézve, mint ezt. De azért önámítás rejlik abban, ha valaki közönyt mutat pol-

gártársai bizalmával szemben és ha becses ez a bizalom mindenkor, tiszszerte becsesebb előttem az önök bizalma, a kik közt megkezdtem működésemet, a kik köréből a közpályára léptem, akik ismernek engem évtizedek óta, a kikkel, hogy úgy mondjam, a fegyvertársi érzés köt össze. Fogadják ezért még egyszer szívem mélyéből jövő köszönetemet.

Dicsőnek Bánffynak.

De az önök bizalma kevéssel egy, a magyar közéletet átalakító fordulat után érvén engem, ez készített arra, hogy megfeleljek a kérdésre, vajjon elvállalhatja-e ezt az elnök tisztelet az, a ki a közelmúlt küzdelmeiben azt a szerepet vitte, a melyet én itten.

Ezt a szerepemet, Uraim, sem tagadni, sem szégyelni nem fogom soha! Vállalom a felelősséget most is és bárhogy alakuljanak is a körülmények, még ha jövőben élesen elválnának is utjaink, ezen küzdelmekért azokat az érdemeket kicsinyelni, a melyeket báró Bánffy Dezső miniszterelnöksége alatt szerzett, ismétlem, ezeket az érdemeket leszállítani nem fogom soha. (Zajos éljenzés.)

Tudjuk, tisztelt értekezlet, hogy báró Bánffy Dezső miniszterelnöksége végszakában a parlamenti béke és rend helyreállítása körül folytatott küzdelmek befejezésére béketárgyalások kezdettek meg. Tudjuk azt is, hogy mikor a parlamenti béke helyreállításának egyedüli látzólagos akadály a 6 személye volt, félreállott és a szabadelvű-párt programjának változatlan fenntartásával a jelen kormány alkittatott meg.

Ez azt a kényszerű kötelességet róta ránk, hogy az új kormányval szemben határozunk kellett magunktartása felől. Az volt a kérdés, hogy akik a megelőző parlamenti harcokban előtérben állottunk, most midőn régi kormány letűnt és a parlamenti rend helyreállott, milyen álláspontot foglaljunk el.

Az obstrukció.

Ha figyelemmel kísérjük Európaszerte a parlamentarizmus működését, láthatjuk azt, hogy az obstrukció Európaszerte a parlamentarizmus kronikus betegségévé válik. Es csak a közel szomszédra kell utalnunk annak igazolására, hogyha ez kronikus betegséggé lesz, az alkotmányosság csődjét idézi elő. Ha baj ez másutt, ismétlődése a lét és nem lét kérdése elé állítaná a magyar nemzetet. (Helyeslés.) Ha beállana ez a helyzet, s így kockára tételnék minden, ami szent a magyar ember előtt, e helyzet azt a parancsot írta a többség elé, hogy érvényesítse akaratát mindazon eszközökkel, a melyeket jónak lát.

Igaz, hogy már a béketárgyalások során szóba jött a házszabályok revíziója abból a szempontból, hogy legalább egyes kiáltó hiányait megörvösölhassuk és azok a megállapodások, a melyekre az új kormányelnök ur az ellenzékkel jutott, bizonyos módosításokat tartalmaznak is.

Ezeket a megállapodásokat, tisztelt Uraim, nyíltan kijelentem, elégségeseknek nem tartom,

többet kellett volna elérni, sőt ma is vannak olyan rendelkezései a ház-szabályoknak, a melyek érintetlenül hagyása még egyszer megboszulhatja magát.

De lehetett-e egyedüli kiindulási pontul venni azt a körülményt, hogy a ház-szabályokban elért egyes eredmények teljesen kielégítőek nem voltak, midőn az új kormány változatlanul vette át a réginek programját és nemcsak a régi kormány legprononsirozottabb tagjai beléptek az új kormányba, de személyi tekintetben is legtöbb garanciát nyújtott a szabadelvűségnek az új miniszterelnök személye. (Egy hang: Éljen!)

Bánffy után Széll is megdicséretetik.

A miniszterelnök ott állott a szabadelvűpárt bölcsőjénél és az első évek küzdelmeiből ő vette ki az oroszlanrészt. És midőn beállott a helyzet, hogy a pénzügyekben közte és a kormány tagjai között nézetellentét állott elő és midőn a kormány tagjai ismételt kérésére, barátainak ismételt rábeszélésére sem vehették rá amaz elhatározásának a megmáztatására, hogy visszavonul: akkor a miniszterelnök ur, ki még pályája kezdetén erejének delén volt, a ki ki volt téve a kísértések legnagyobbikának, mert a politikai helyzetben kétségtelennek látszott, hogy ő adhatná meg a kegyelemdőfést a szabadelvű pártnak, akkor fényesen megmutatta, hogy megmaradt velünk solidaritásában, birt annyi lelkierejével, hogy inkább évek hosszú sorára félre álljon a politikai élet teréről, semhogy a szabadelvűpárt sorsát kockázza tegye.

Az egyházpolitikai harcok legkritikusabb perczeiben ismét oda dobta egyéniségét a szabadelvű eszméjéért. Ilyen körülmények között az indokok arra birták a szabadelvűpártot, hogy felajánlja támogatását az új kormánynak. Nem is volt más választás, mint vagy nyíltan szembeszállani, vagy nyíltan és utógondolat nélkül becsületesen támogatni a kormánnyt. És ebben nem zavarhatta az a körülmény sem, hogy alig pár nappal az új kormány megalakulása után a nemzetipárt felszolgált és annak tagjai minden fenntartás nélkül a szabadelvűpártba beléptek.

Baráti jobb a nemzetipártnak.

Én, tisztelt értekezlet, mindig azok közé tartozom, a kik határozottan perhorreszkáltak mindenféle fuzionálást. De viszont áll az is, hogy a szabadelvűpárt sohasem képezett numerus clausus-t. Rámutatathatnék azon férfiaknak egész sorára, a kik érvényesültek és érvényesülnek a szabadelvűpárt soraiban és akiket azelőtt erős ellentétek választottak el tőlünk. Ez volt az eset a volt nemzeti párttal is. Ezzel a lépéssel szemben nem volt helye semmiféle ingadozásnak, azt másképp, mint egyszerűen elfogadni és velők a közreműködést megkísérteni nem lehetett.

Igaz, azok a szenvedélyek, a melyek hosszú időn át ellenfelek között fennállottak, természetesen el nem simulhattak egy varázstítésre. Ehhez, tisztelt értekezlet, idő és ugyanazon párt kebelében kifejtett együttes működés szükséges és azok a korrekt nyilatkozatok, a melyeket a nemzeti párt tett, alkalmassá tették a talajt erre a közös működésre.

A kormány állása Ausztriával szemben.

Tisztelt értekezlet! Több, mint egy éve már, hogy az új kormány megalakult és így a működését már az eredményekből is megítélhetjük. Sajnos, ez idő alatt ideje nagy részét

azon ügyeink vették igénybe, melyekre nézve Ausztriával közösségben vagyunk és itt az új kormány nemcsak megtudta védeni, a mit a kiegyezés terén a Bánffy kormány elért, de ennek a kiegyezési művét jobbra is tehetette. A mi pedig mindazon kényes kérdéseket illeti, a melyek az osztrák viszonyokkal állanak kapcsolatban, mindenki láthatja, hogy az ország érdekei jó kézben vannak és a kormány tud is, akar is azoknak érvényt szerezni.

Belügyi politikánk és a főudvarmester ur.

A belügyek terén ily rövid idő alatt nagy eredmény természetesen elérhető nem volt. De ha vesszük a kormány kijelentéseit, akár a közigazgatás reformja, akár a nemzetiségi, akár a felekezeti kérdések tekintetében, megnyugvással konstatálhatjuk, hogy ezek teljes garanciát nyújtanak azon szabadelvű irány folytatására, a melyen szabadelvűpárt alapul.

És különös, hogy fokozódó éllel éppen olyanok részéről támadatik meg a kormány eme nyilatkozatai miatt, a kik nem tudom, milyen mandátum alapján, ugy akarják feltüntetni magukat, mint a régi szabadelvűpárt igazi kombattánsai. Emé támadások személyes részével nem foglalkozom. Régi elv nálam, hogy minél csunyább egy bántalom, annál többet árt annak, aki sért és a miniszterelnök ur is mosolyogva térhet fölöttük napirendre.

A nemzetiségi kérdésről.

A belpolitikai kérdések közül mindenek előtt nemzetiségi kérdés bir fontossággal. Ne kívánják tőlem, hogy hoszasabban beszéljek erről, hiszen nyitott ajtót törnek be, ha itt Bihar megyében akarnék róla beszélni. Ismerjük és követjük mindnyájan a szabadelvűpártnak ebben elfoglalt álláspontját, melyet eddig is nem minden siker nélkül tartott meg és egyszerűen konstatálom; hogy a Széll kormány minden tette és nyilatkozata összhangban áll azzal az elvvel, a melyet követünk és követünk: nem transzignálni a magyar állam érdeke ellenére, de bizalommal fogadni nemzetiségi polgártársaink törekvését érdekeik ápolására.

Siralnak a felekezeti izgatásokról.

De még végzetesebb a felekezeti kérdés. Mert hiszen, ha a nemzetiségi kérdés ellentétbe juttatja a magyart az idegen ajku polgártársainkkal, a felekezeti béke megzavarása éket ver a magyar faj közé is. Régen megszűntek már nálunk a felekezeti villongások. Ha vissza nyulunk történelmünk régi lapjaira, még ott is konstatáljuk, hogy a felekezeti harcok azt a romboló kegyetlenséget, melyet nyugaton elértek, nálunk sohasem tanusították. A mult században teljesen meg is szűntek. Elég azon kizdalmekre utalnom, a melyek 1792-ben vették kezdetüket s 1848-ban majd 1867-ben végződtek. Nem felekezeteknek kellett a maguk jogait kivívni, az egész államról volt szó s a magyar nemzet, a róm. kath. egyház vezérlete alatt vivta ki jogait.

Azonban ez az állapot nem tart soká. A ki figyelemmel kíséri a dolgok fejlődését, nem sokkal 1867. után konstatálhatja a retrográd törekvések nyomait. Nem áll tehát, hogy az egyházpolitikai reformok idézték elő azokat. Megfordítva volt, ezek a törekvések, a melyek mind nyíltabban, mind merészebben, mind vakmerőbben léptek fel, ezek tették szükségessé az egész kérdésnek erélyes, gyökeres megoldását.

Az egyházpolitikai törvények megalkotása után vakmerőbben, brutálisabban lépaek fel a jelenségek. Komoly baj rejlik ezekben, mely előtt szemet hunyni nem lehet, de veszélyessé csak akkor lehetne, ha sikerülne a többi felekezetet is rábírní, hogy egyoldalú felekezeti politikát folytassanak. (Egy hang: Éljen a zsidó néppárt! Csendes derűtlenség.)

Én jó protestáns vagyok. De én protestáns szempontokat, protestáns életet csak az egyházi élet terén ismerek és ott is csak az intenzív és nem az agresszív működés terén.

Van minden egyháznak elég dolga saját beléletében, óvja hiveinek lelki életét, nyujtsa nekik a szeretet áldásait s fordítsa minden erejét arra, hogy vallásos és hazafias nemzedéket neveljen; de ellentétbe jut önmagával az az egyház, mely erejét a többi felekezetekkel való haszontalan torzsalkodásokra fecséri.

A szabadelvűség magasztalása.

A politikában nincs se katolikus, se protestáns politika. Azokkal az egyes jelenségekkel, a melyek a szabadelvű haladás ellen felmerülnek, az egységes magyar liberális közfoglagnak kell megküzdenie, és nem ismerek nagyobb szerencsétlenséget, mintha ezt az egységes szabadelvű magyar közfoglagnat sikerülne felekezeti szempontok szerint darabokra tépni. Az ilyen, akár nemzetiségi, akár felekezeti ellentétek által meggyengített nemzeti erő mindig veszélyes, de hohasem volna végzetesebb, mint épen ma. Hiszen elég egy tekintet az osztrák viszonyokra, hogy lássuk, mit vetne kockára a nemzet. Midőn a belátható jelenségek előtt állunk, melyek a bajokat felidézhetik, nemcsak a szabadelvűsége, de a nemzetre nézve is döntő az a szerep, melyet ezekkel szemben játszani fogunk. Ezen jelenségek fölött nem rendelkezhetünk, de a vele szemben elfoglalandó állásunkról igen és a magyar nemzet magatartásától és politikai megbízhatóságától még sohasem várt fontosabb eredményeket a magyar társadalomnak az a tömege, a mely ragaszkodik a szabadelvű ragaszkodáshoz és hiva a 67-es alapnak.

A személyi ellentétek kultusza mindig hiba, de sohasem velt károsabb, mint ma. Ma inkább, mint bármikor kötelességünk félretenni minden egyéni momentumot és szolgálni a szabadelvű elveket.

Őnök felszólítottak, hogy e megye területén vegyem kezembe a szabadelvűpárt zászlaját. Kövessenek hát ugyan azzal az elszántsággal, ugyan azzal az erős akarattal, a melylyel én igyekszem haladni, tegye mindenki kötelességét, a siker záloga ebben fekszik.

Hegyesi válasza.

A párthivek zajos éljenzéseinek lecsillapulta után Hegyesi Márton emelt szót. »Azt hiszem, ugymond, mindnyájunk érzéseit, az összes jelenlévő párttagok közszeretetének érzését fejezem ki most, midőn ez a nagyszabású beszéd, melyre az egész ország figyelt, elmondott. Köszönetét fejezi ki a párt a pártelnök urnak s követjük most, mint a jövőben azt a zászlót, mely az ön kezében szikla-szilárdul fog állani.«

Ezután áttért a választmány a folyó ügyek elintézésére.

A társas vacsora.

Este 8 órakor benépesült a Széchenyi szálloda összes helyisége. A társaság zömét azok alkották, akik a pártgyűlésen jelen voltak, azonkívül még sokan gyűltek össze, mert egyes itt is fontos politikai nyilatko-

zatokat vártak, nem ugyan Tisza Istvántól, hanem a többi képviselőktől. A program pedig csak evésből és ivásból volt megállapítva, minden pohárköszöntő nélkül.

Egy tószta azonban felbontotta a program nélkülséget s megeredt a beszéd özöne. Ezek között kettő volt különösebb; az egyik sejtetett, a másik ezt a sejtést kitalálta. Mind a két tószta különben Tisza Istvánt, mint a jövő miniszterét, vagy inkább miniszterelnökét ünneplte. De hát voltak a világon ennél még egyszerűbb és jámborabb óhajok is.

A főasztal közepén Tisza István gr. két oldalt a főispán és Hlatky Endre, továbbá a képviselők, a polgármester, dr. Hoványi Géza stb. foglaltak helyet.

Elmult 9 óra, mikor az egyik mellékasztalnál felállott *Ótvös* komédi-i jegyző. Előbb úgy állította oda Tisza Istvánt, mint az ország szemefényét, akire büszke, mint képviselőjére az ugrai választó-kerület. Végül éltette Tisza Istvánt.

Gajáry Ödön szerencsésjének tartja, hogy azóta ismeri Tisza Istvánt, amióta először jelent meg a politikai küzdőterén. Csudálatos a Tisza István egyénisége; hideg a világgal szemben, meleg azokhoz, akik közel vannak hozzá. Mikor szíves akar lenni valakivel, azt gondolják: me-rev. Ezt abból lehet kimagyarázni, mert az ő melegsége a tettekben nyilvánul. Olyan az egyénisége, hogy mikor visszataszító akar lenni, magához vonz. Nagy embernek tartja. Már beszéde is a tettekben fog dominálni! Annyi rágalom érte s ezek dacára higgadtan mutatta mindig az utat, mely igazán jónak bizonyult. Arra a hüvös emberre, aki mindég melegnek nyilvánul s arra a vármegyére s annak szabad- elvű pártjára ürti poharát, amely mindég a szabadelvűség zászlóját lobogtatta.

Br. *Feilitzsch* Arthur azt fejtegeti, hogy Gajáry egyszerű szavai az igazat fejezték ki, hogy Tisza István a nagy közönség előtt rideg, de a közügyekért és hazájáért lelkesedni tudó szíve van. A mai beszédén arany fonalként húzódik végig az, hogy az egyéni, önző érdeket alá kell rendelni a közérdeknek. Tisza István gróf igazi tudással hazáját és a közérdeket szolgálja. Majd a sashoz hasonlítja s biztatta a hallgatóságot, hogy amíg Tiszát látjuk, boldog lesz a magyar. Élteti Tisza Kálmánt.

Pulszky Ágost egyet üsmér, aki ép oly hüvös és mégis oly lelkesen tud beszélni; akitől nyugalmat és ékes beszédet tanult Tisza István. Ez az, aki a magyarközvéleményt egyesíteni tudta azon az alapon, a melyen az ország ma is áll. Tisza Kálmánt, Nagyvárad város orsz. képviselőjét élteti.

Hlatky Endre visszaemlékezik 1875-re, mikor a fuzióból kikerült kormányának az egyetemi ifjuság fátylas zenét adott. Ekkor az ifjú pénzügyminiszter, Széll Kálmán így kezdte az ifjusághoz intézett beszédét: Nemzetem virága, hazám ifjusága. Annak a hatása alatt éltek, hogy ez a miniszter nagy tettekre válik. Majd visszaidézi az egy év előtti időt, mikor a válságos helyzet igen szomorú volt. Örömmel látta az ország, hogy a haza bölcssei felfedezték a biztos alapot. Ezek közt a bölcsök között az első egyike *Széll* Kálmán (Éljenzés.) — Tisza István tegnapi beszédével foglalkozván, arra a konklúzióra jön, hogy a szabadelvűpárt izmosodik. Ennek a nagy munkának a teljesítése legfőbb érdeme Széll Kálmánnak, akit éltet.

Gr. *Tisza* István ezután felolvasta a Széll Kálmán miniszterelnök következő sürgönyét, a melyet a biharmegyei szabadelvűpárt távirati üdvözlésére küldött:

„Üdvözlötök és szíves bizalmukat mélyen érzett örömmel és hálával vettem. Fogadják megemlékezésükért legmelegebb köszönetemet.

Széll Kálmán.

Dr. *Bulyovszky* József folytatta ezután a tósztok sorát. A politikával — ugymond — nem foglalkozik, mert a törvény a tisztviselőt ettől távol tartja. Másra tér. Ez a ház, ahol ilyen magas vendégeket üdvözölhet, a városé. A város nevében, mint házigazda, a budapesti vendégeket, a képviselőket élteti.

Korda Andor a szabadelvűpárt volt elnökét: *Szunyogh* Péter alispánt köszöntötte fel.

Fassie Tódor azt hallotta, hogy régen Pestmenye volt a vezér. (Ellentmondások.) Most látja, hogy Biharmegye a vezető, akinek Tisza Kálmán és gr. Tisza Istvánja van. Itt a felekezetek és nemzetiségek között a békés egyetértés mindég fennállott. Erre a testvéri egyetértésre ürti poharát.

Szunyogh Szabolcs, Gajáry beszédével foglalkozva, dr. Bulyovszky József polgármestert köszöntötte, élénk éljenzés közben.

Dr. *Márkus* László dalnak mondja Gajáry beszédét, mert meleg, szép és igaz volt, ő is ilyen dalt mond. Biharmegyének nemcsak Tiszái vannak, de van Beöthyje is, akinek szíve melegen buzog Biharmegye és Nagyvárad boldogságáért. Poharát Beöthy László főispán egészségére ürti.

Dr. *Hoványi* Géza Pulszky Ágost képviselőt üdvözlöi és köszönti.

Hegyesi Márton nem személyekért iszik. A délutáni remek beszéd hatása alatt van s hiszi, hogy még napokig ennek a hatása alatt lesz az ország közönsége. Ez a beszéd úgy hatott, mint a hajnal hasadása. Mely szebb jövőt mutat. Ezért a jövőért emeli poharát. (Itt volt burkolva a Tisza István minisztersége.)

B. *Feilitzsch* Artur Hlatky Endrét és Hegyesi Mártont éltette, akik köztisztelet és közszeretben élnek. Ez a tisztelet és szeretet legyen állandó.

Gajáry Ödön dr. Bulyovszky polgármestert köszöntötte fel.

Tamásfalvy-Thury Ignác modotta az utolsó pohárköszöntőt. A jövődöntés és a mai nap hőiséért: Tisza István grófert iszik, akit mint a közeljövőben Magyarország kormányzóját élteti.

Ezután még sokáig együtt maradt Hamza Gyuzsi bandájának kitűnő zenéje mellett a társaság.

Az ételek és italokkal elismerést aratott a Széchenyi bérlelője.

Kinai bonyodalmak.

London, június 19. Az alsóház ülésén Brodrick parlamenti államtitkár kijelentette, hogy a kormány e hó 12-ike óta nem kapott hírt Macdonald pekingi követtől. Olyan hír, a mely a pekingi követségek megtámadásának hírére megerősítendő, eddig nem érkezett. Seymour tengernagytól e hó 13-án érkezett az utolsó távirat, a mely szerint Tiencin és Taku között a táviróvonal el van vágva. Egy japán hadihajó, a mely utolsó éjjel Csifuba érkezett, azt jelenti, hogy a főparancsnokok és a csapatok visszatértek Tiencinbe és hogy a kínai erődök tegnap fél egy órakor éjjel ágyuzni kezdtek a folyó torkolatánál veszteglő hadihajókat. A hajók viszonzták a lövéseket. Mikor a japán hadihajó fél hat órakor elhagyta Tiencint, a harc már nagyobb arányokat öltött. Szombaton minden hajóról csapatok szálltak partra Taku védelmére. Taku előtt egy kínai hadihajó állott, a mely passzive viselkedett. Azt hiszik, hogy Hongkongból elindult brit csapatok csütörtökön Taku elé érnek. Körülbelül ugyanakkor várják orosz, japán és francia segédsapatok megérkezését is. Hongkongból és Manilából újabb brit hadihajók tartanak Taku felé. Mindent megkísérelnek, hogy Seymour tengernagygyal helyreállítsák az összeköttetést és őt, a menyire csak lehet, támogassák. Az utolsó órákban arról értesült a kormány, hogy a távirati összeköttetés Tiencin és Taku között ismét helyreállt.

Balfour kijelentette, hogy a kormány Indiából segédsapatokat szándékozik Hongkongba küldeni. (Helyeslés.)

Hazell azt kérdezi, hogy a kormány figyelemmel kíséri-e a marokkói helyzetet, a mely állítólag olyan, hogy a marokkói vezető körök

szívesen látnák, ha valamely európai hatalom biztosítaná a lakosságnak a jogrendet. Hazell azt kérdezi továbbá, alkalmasnak találja-e a kormány a jelen pillanatot arra, hogy európai konferenciát hívjon össze, a melynek az volna a feladata, hogy a mór kormányt európai ellenőrzés alá állítsa és Marokkóban most nyíltan üzött rabszolgakereskedésnek véget vessen.

Brodrick parlamenti államtitkár azt válaszolja, hogy nem kapott olyan hírt, a mely följogosítaná arra a föltevésre, hogy Marokkóban szívesen látnák valamely európai hatalom beavatkozását. Hazell második kérdésére nem kell felelnie. 1898-ban megújították a partvidéki városok kormányainak küldött parancsot, hogy a nyilvánosan üzött rabszolgakereskedést akadályozzák meg, még pedig a brit követ kivánságára, a ki okvetlenül fölszólalna a marokkói kormánytól, ha tudomására jutna, hogy ezeket a parancsokat nem hajtják végre.

Páris, jun. 19. A lapok rámutatnak a kínai helyzet komolyságára és erélyes, gyors cselekvést, valamint segédsapatok kiküldését követelik. Egyik-másik lap azt hangoztatja, hogy komolyabb expedícióra volna szükség. Az Echo de Paris szerint Delcassé külügyminisztert a kamara mai ülésén meg fogják interpellálni a kínai eseményekre nézve. A külügyminiszter kivánságára az idevaló kínai követ táviratilag megkérte a jünani alkirályt, hogy védelmezze meg a francia alattvalókat és ne akadályozza meg elutazásukat.

Berlin, jun. 19. A Wolff-ügynökség jelenti Pétervárról 18-iki kelettel: Az orosz külügyminiszterium eddig nem kapott különös híreket Pekingből vagy Takuból. Ott csakis a lapokban közölt angol forrásból való híreket ismerik. A csifui német konzulnak a jelentését az ázsiai ügyek osztályában kételkedve fogadják. — Valószínűnek tartják, hogy egy torpedónaszád Takuban vagy máshol hallotta azt a Hongkongon át már Londonba telegrafált hírt, hogy a követségeket elfoglalták. A kínai követség napok óta nem kapott hírt Kinából.

London, jun. 19. A Times-nak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: A takui erődök e hó 17-én kevéssel éjfél után kezdtek meg a lövöldözést, a melyet a brit, francia, német, orosz és japán hadihajók viszonztak. Két erődöt levegőbe röpitettek, a többieket rohammal vették be a nemzetközi csapatok. A csifui kikötőken most két brit, egy amerikai és öt kínai hadihajó áll.

London, jun. 19. A Daily Express-nek jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: A takui harcokról kiadott hivatalos jelentés így szól: Egy kínai gránát fölrobbantotta a Mandsur nevű orosz ágyunaszád-puskapor raktárát. Az ágyunaszád levegőbe röpült. Néhány tengerész életét veszítette, sokan megsebesültek.

London, jun. 19. A Reuter-ügynökség jelenti Csifuból tegnapi kelettel: A takui erődök most a folyónak mind a két partján meg vannak szállva. A kínaiak 17-én váratlanul kezdtek meg az ágyuzást. A nemzetközi csapatok vesztesége a következő volt: Angol részről egy halott, 4 sebesült; német részről 3 halott, 7 sebesült; orosz részről 16 halott, 45 sebesült; francia részről 1 halott, egy sebesült.

A Taku előtt lévő kínai torpedónaszádokat elfoglalták az európaiak.

London, június 19. (Saj. tud. táv.) Pekingből az a hír terjedt el, hogy a takui parancsnok a kormány és a császárné egyenes parancsára fejtett ki ellenállást az európai hajóhaddal szemben.

London, június 19. Az orosz kormány Kiaktában negyvenezer embert koncentrált s az orosz csapatok azt a parancsot kapták, hogy Majmaktust okkupálják és egész Nogáig nyomuljanak előre.

Bécs, június 19. (Saj. tud. táv.) Mint késő éjjel érkezett távirat jelenti, a triezsti 97. gyalogezred parancsot kapott, hogy Kinába induljon.

A vármegye nagy napja.

Biharvármegye ösi székházában ma tartja a vármegye törvényhatósága rendes nyári közgyűlését.

A bizottsági tagok bizonyára nagy számmal jelennek meg, nem csak azért, mert egy voksolás is lesz, hanem a Tisza István ünnepelése is sok mameluk bizottsági tagot be fog vonzani a vidékről.

A II. oszt. árvaszéki ülnöki állás betöltése aligha fog nagyobb mozgalmat kelteni. A hivatalos jelöltet megválasztják, akár egyhangulag, akár szavazattöbbséggel; végeredményében úgy is mindegy.

A tárgysorozatba 334 ügyet vettek fel elintézésre, a melynek jó része községi számadás.

A közgyűlés tárgysorozatából közöljük a következő érdekesebb pontokat:

Alispáni időszaki jelentés.

Az üresedésben levő árvaszéki II-od oszt. ülnöki állás betöltése.

Számonkérőszék jelentése.

Főszámvevő a megyei betegápolási alap 1899. évi számadását bemutatja.

Ugyanaz a közúti és vasúti építési alap 1898—1899. évi számadása tárgyában.

Magyarországi központi hitelszövetkezetről leendő elhelyezése tárgyában.

Honvédelmi miniszter a honvéd hadapródiskolai alapítványi hely betöltése iránt.

Ambrus György vármegyei I-ső oszt. irnok pályázati kérvénye a fent jelzett alapítványi helyre Aladár nevű fia érdekében.

Belügyminiszter a bűnvádi perrendtartás életbe léptetése folytán felmerülő költségek fedezése tárgyában.

Belügyminiszter a gyámpénztári pénzkészletnek az orsz. központi hitelszövetkezetről leendő elhelyezése tárgyában.

Országos központi hitelszövetkezetek kérvénye a fenti ügyben.

Belügyminiszter a m.-csékei megyei épületnél engedélyezett munkálatok tárgyában.

Kereskedelmi miniszter a debreczeni—fehértemplomi utból B.-Újfalunál kiágazó utszakasz kiépítése tárgyában.

Ugyanaz a megyei törv. hat. közutak 1900—1904. évi fenntartása tárgyában.

Földmívelési miniszter a mezőgazdasági házi ipar-oktatás szervezése tárgyában.

Alispáni előterjesztés a megyei pénzkészlet szabályrendelet módosítása tárgyában.

Küldöttségi jelentés a vármegyei tisztviselők és egyéb alkalmazottak fizetésének felemelése tárgyában.

Magyarországi központi kezelő személyzet drágasági pótlék iránt.

Hermann János központi nyilvántartó hason ügyben.

Bihary Ferencz járási irnok hason ügyben.

Magyarországi központi napdíjas irnokok hason ügyben.

Járási irnokok kérvénye fizetés emelés iránt.

Kórházi algondnok és irnok drágasági pótlék iránt.

Magyarországi központi hajduk kérvénye hason ügyben.

Zalamegye az olaszbor-vám felemelése tárgyában.

Zemplémmegye hason ügyben.

Szilágymegye átirata hason ügyben.

Csanádmegye a pusztai birtokok adójának leszállítása tárgyában.

Ugyanaz a korcsmai hitel megszüntetése tárgyában.

Pestvármegyei főszolgabírók előterjesztése a közigazgatási eljárás egyszerűsítése tárgyában.

Békésmegye átirata a nagy-szalonta—sarkad—gyulai közutnak állami uttá leendő minősítése tárgyában.

Alispáni előterjesztés a vicinális közutak folyó évi segélyezése tárgyában.

Ugyanaz a telefon-hálózat kiépítése tárgyában.

Ugyanaz a nagy-szalonta—sarkadi vicinális ut műtárgyainak fenntartása tárgyában.

Sarkad, S.-Keresztúr és Okány községek hason tárgyú kérvénye.

Alispán jelenti, hogy a gróf Tisza Lajos alapítványa utáni kamat Bölöny Andor részére lett adományozva.

Alispáni előterjesztés az esküdthirósági felszólamlások elbírálására alakítandó bizottság tárgyában.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Julius 15. Az ev. ref. egyházi énekkar dalestélye a Sport-téren.

* **A király levele.** Ő Felsége abból az alkalomból, hogy Spaun báró tengernagy tegnap ünnepelte katonai szolgálatának 50 éves jubileumát, a következő levelet intézte a tengernaghoz:

Kedves báró Spaun tengernagy!

Örömmel használom föl azt a napot, melyen Ön ötven évi szolgálata jubileumát üli meg, hogy Önnek ez ünnephez szerencsét kívánjak és tengeren és szárazon, csatában és békében teljesített sok oldalú kitűnő szolgálatai újabb elismerését, Önnek Lipót-rendem nagykeresztjét adományozom.

Óhajtom, hogy Ön, derék hadi tengerészem élén működve, a jövőben nemcsak magasan tarthassa annak dicsőséges hagyományait, hanem láthassa hajóhadunk időszertű fejlődésének a haza javára való haladását is.

Kelt Bécsben, 1900. évi június hó 11-én
Ferencz József, s. k.

* **Szell Kálmán Rátóton.** Szell Kálmán miniszterelnök tegnap rátóti birtokára utazott.

* **Népmissió Ó-Kigyóson.** A vallásos lelkű és fenkölt gondolkozású főrangú hölgy, *Weinckheim* Krisztina grófnő, kigyósi ösi uradalmának népeit — és a közel fekvő községeknek hiveit is — a népmissiónak drága lelki ajándékaival ajándékozta meg. Ft. P. Bota ugyanis, a Jézus-társaság fővárosi rendházának tagja június hónapban minden vasár- és ünnepnap lerándul a fővárosból Ó-Kigyóra és a helybeli, ugyszintén a szomszédokból összesereglett nép között d. e. 10 és d. u. 5 órakor Jézus sz. szívéből tartott megindító szónoklataival eredményesen terjeszti ezen legszentebb szív tiszteletét. Ezen missió módja annyiban újszerű, hogy nem tartják napokon keresztül megszakítás nélkül, hanem minden vasár- és ünnepnap és így a mun-

kától nem vonja el a népet és a hallott isteni igazságok megszivvelésére több idejük van a hiveknek. Meg kell még emlékeztünk a missió egyik kiváló mozzanatáról, hogy t. i. f. hó 24-én, június utolsó vasárnapján Jézus szívének dicsőítésére nagy tüntető körmenetet tervez a nép. Este fél 7 órakor mindnyájan égő gyertyákkal kezükben egyházi lobogókkal, az elüljáróság testületi kivonulásával és az Oltáriszentség elültete mellett dicsőítő körmenetben fogja a hivek serege hódolatát a legsz. Szívnek kifejezni. A kigyósi, gerlai, dobozi és boros-sebesi grófi családok minden szónoklat hallgatására megjelennek. Spanyolok, yankék, görögök, törökök, angolok, búrok, európaiak, kínaiak ágyuzzák, gyilkolják, ölik egymást, — az anarchisták bombáznak, a szociálisták a társadalmi rendet forgatják föl — vajjon nem helyesebb ennél, ha nagyurak, urak és parasztok lélekben egyesülve az Istent imádják?

* **Hegedüs Sándor Kolozsvár diszpolgára.** Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának tagjai között mozgalom indult meg aziránt, hogy Hegedüs Sándor minisztert a városi törvényhatóság a város diszpolgárának válassza meg. E célból még e hét végére több képviselő egy rendkívüli közgyűlés összehívását fogja kérni.

* **Uj közigazgatási bírák.** Ő Felsége a miniszterelnök előterjesztésére *Makay* Dezső a kuriához beosztott ítélőtáblai bírót, *Desseffy* Marcell budapesti ítélőtáblai bírót és *Feichtinger* Elek királyi tanácsos és fumei pénzügyigazgatót a közigazgatási bírósághoz ítélőbírákká kinevezte.

* **Kereskedelmi alkalmazottak kongresszusa.** A kereskedelmi alkalmazottak III-ik országos kongresszusa iránt igen élénk érdeklődés nyilvánul. Eddigél már több egyesület bejelentette hivatalos képviselőjét és tekintettel arra, hogy a kiküldöttek száma sok tekintetben a rendezést is befolyásolja, a végrehajtó-bizottság ez uton is kéri a testvéregyesületeket, hogy kiküldötteiknek névsorát legkésőbb július hó 15-ig közöljék a kereskedelmi alkalmazottak országos egyesületének titkári hivatalával, Budapest, VI. Dalszínház-utca 1. Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter tegnap leiratilag értesítette a végrehajtó-bizottságot, hogy a vezetése alatt álló miniszterium képviselőjében dr. Szűts Lajos miniszteri titkárt küldte ki.

* **Gr. Tisza István fogadtatása.** Tegnap délután a fél 6 órakor Szalonta felől érkező vonaton jött gr. *Tisza* István Nagyváradra.

Ugy látszik az érdeklődés nagyon megcsappant a Tiszák iránt; oda van az a mülelkesezés is, a mely ezelőtt bármelyik Tiszát fogadta.

A vasúti állomás egészen üres volt, csupán *Hegyesi* Márton ügyvéd, a párt elnöke, a »Szabadság« cz. hivatalos lap felelős szerkesztője várta az érkező gr. *Tisza* Istvánt. Így természetesen felsült az a néhány ujságíró, aki érdekesebb vagy melegebb fogadtatást sejtve, kereste fel a pályaudvart. Egy bérkocsin történt meg aztán bevonulás a városba.

Ugyancsak ezen vonattal Nagyszalontáról s a megye déli részéről több megyebizottsági tag érkezett Nagyváradra. Ezek között *Lovassy* Ferencz, *Czajlik* György, *Lakatos* Ede, *Beöthy* Pál, *Éder* Géza, *Szikszay* Ferencz, *Ertsey* Kálmán stb.

* **Hogyan vásárolják az angolok a magyar lovakat?** Az angoloknak még sok tenni-valójuk van Transzvában. Mutatja ezt, hogy a hadügyminiszterium újabb lószállítmányokról gondoskodik. A fumei kikötőből eddig vagy nyolc ezer lovat szállítottak el Afrikába, de ez mind nem elég és újabb készletre van szükség. Tegnap érkezett Fiuméba a *Matin* nevű

angol gőzös, mely 600 lovat vesz fel, hogy szintén Fokvárosba szállítsa. Érdekes, hogy az angol kormány milyen módon vásárolja a magyar lovakat. A lószállítással egy angol cégét bízták meg és ennek a cégnek 50 fontot fizet egy lóért. Az angol cég kiadta a szállítást egy német cégnek, de már csak 40 fontjával; ez a cég ismét alvállalkozásnak, a bécsi Hausner cégnek adta át a bevásárlást 30 fontjával; a Hausner cég ismét a nagyobb magyarországi lókereskedőket bízta meg a vásárlással és egy-egy lóért 20 fontot fizet: ezek a kereskedők pedig ügynökök útján vásárolnak, szóval az angol kormány 625 forintot szánt egy-egy magyar lóért és a magyar gazda nem kap többet 100—130 forintnál, vagyis a szállítókra minden egyes lónál ötször annyi jut, mint az eladónak. Megjegyzendő még, hogy a kereskedők Magyarországot legolcsóbb, tehát leghitványabb lóanyagát vásárolták össze és ennek dacára az angolok eljutottak velük Pretóriába. Ez azt mutatja, hogy a magyar ló szívósságra és kitarásra nézve páratlan a földön.

* **Dankóék visszatérése.** Abból az országos körútból, mit *Dankó* Pista nótázó társaságával folytat, már jutott városunknak is néhány nap. Nagy érdeklődéssel hallgattuk őket, jó kedvvel gondoltunk vissza rájuk s most örömmel halljuk, hogy e hó 29-én egy-két napra újból megállapodnak nálunk s ismét a Bazár-kerthben ütik fel tanyájukat. Most, hogy az áprilisi időjárás szűnő félben van, előre láthatólag szivesebben időznek majd az előadások alatt azok is, kiknek eddig nem volt alkalmuk részt venni e szórakozásban.

* **A községi iskolaszék újraalakítása.** Nagyvárad város törvényhatósága f. hó 16-iki gyűlésében — 3 évi időtartamra — a következő 36 tagot választotta be az iskolaszékbe: Auspitz Adolf, dr. Baróthy Akos, Bary József, Beczkay Lajos, dr. Berkorits Ferencz, Bordé Ferencz, Bozóky Béla, Böszörményi Géza, dr. Bulyovszky József, dr. Döry Ferencz, Ficzek Lajos, Gábel Jakab, dr. Grósz Menyhért, Hegyesi Márton, Heringh Sándor, Hlatky Endre, dr. Horványi Géza, Kékus Vidor, dr. Konrád Márk, dr. Kornstein Lajos, Krüger Viktor, dr. Márkus László, Mátéh Lajos, Mezey Mihály, dr. Molnár Imre, Molnár Lajos, Némethy Károly, dr. Radó Ignác, Ritoók Zsigmond, dr. Ritoók Géza, dr. Sipos Arpád, Stark Gyula, Száhlender Károly, Szokoly Tamás, Váradi Mór, Vidovich Bonaventura. Négy kivételével a régi tagok lettek újra megválasztva. Az elhalt dr. *Korda* Kálmánon kívül *Frankó* Endre, *Gálbory* Sámuel és *Serdült* Bálint helyett választottak új tagok és pedig: *Bary* József kir. táblai elnöki titkár, *Krüger* Viktor reáliskolai igazgató, *Ficzek* Lajos ügyvéd és *Vidovich* Bonaventura nyug. reáliskolai igazgató. Dr. *Bulyovszky* József polgármester, mint értesülünk, még e hó folyamán összehívja a most megválasztott, valamint az iskolaszéknek hivatalból tagjait (a különböző felekezetek lelkészei, a tanfelügyelő, a tantestület kiküldötte és a városi főszámvevő) az alakuló gyűlésre. Kiváncsiak vagyunk, hogy sikerül-e dr. Sipos Arpádot az elnöki tiszttség tovább viselésére megnyerni? A községi iskolák mai fejlettsége dr. Sipos Arpád kiváló szakértelemmel párosult ügyszeretete mellett tanuskodik s természetesnek találjuk a közóhajt, hogy dr. Sipos Arpád az iskolaszék vezetésére továbbra is megnyeressék.

* **Fizetőpinczerek öröme.** A vendéglősöknek, de leginkább a fizetőpinczereknek nagy szomorúságot okoztak azok a vendégek, akik a terített asztal mellett helyet foglaltak, jó ételeket és italokat rendeltek, hogy azután mindezek elfogyasztása után a kijelentéssel álljanak elő, hogy egy garasuk sincs. — A fizetőpinczért ilyenkor elöntötte a méreg s hamarjában nem igen tudta, hogy mit tegyen, ámbar mindjárt tisztában volt

azzal, hogy a vendégnek a kidobás jut osztályrészül. Megesett akárhányszor, hogy a fizetőpinczér a kidobással, (amelyhez az ilyen vendég hozzá volt szokva s a mit már várt is) nem sietett, mert előbb megmóztatta, hogy vajjon nincs-e órája, vagy más értékes tárgya, amelylyel kárpótolhatná magát. Valamint megtörtént az is, hogy a bliczcelő kabátját lehurta s csak azután eresztette utnak. A sok e fajta megróvási kaland közt egyszerűen olyan is akadt, amelynek hőse a bírósághoz ment panaszra s a fizetőpinczért bevádolta, hogy az ruhájától megfosztotta. E panasz folytán a kuria kimondta, hogy a fizetőpinczér a bliczcelő vendéggel szemben kártalaníthatja magát, vagyis a kabátját is, a kalapját is elveheti a nélkül, hogy ezzel büntetendő cselekményt követne el.

* **Meglincsolt uzsorás.** Letenyén a község lakossága itéletet tartott egy mindenki által gyűlölt községi lakos fölött s kegyetlen itéletét vasárnap délután a legborzasztóbb módon hajtotta végre. *Stolcz* József letenyei lakos valóságos zsarnoka volt a községnek. Sok szegény családnak véres verejtékkel szerzett vagyonkáját harácsolta össze. Mindenki félt tőle mert a kit kezébe kaparított, azt teljesen kifosztotta. A mult héten is eladatta özvegy *Lőrincz* Jánosné házat, a mit potom áron vásárolt meg s a szegény özvegyet hat apró gyermekével vasárnap délután kihajtotta a házból. A szegény asszony jajveszékelve futkosott az utcán, nem tudta, hová menjen gyermekeivel. A férfi-lakosság nagy része a községi korcsma udvarán volt együtt, a mikor meghallották, hogy *Stolcz* mit művelt *Lőrincz* nével. »Agyon kell verni!» hangzott s azzal a tömeg *Lőrincz* né háza elébe vonult. Ott látták *Stolcz* ot is. A néptömeg mintha valaki vezényelte volna, megrohanta a házat. *Stolcz* ot kihúzták az udvarra s ott felhangzott ismét a halálos itélet, hogy »Agyon kell verni!» Erre neki estek *Stolcz* nak és addig verték, míg össze nem esett. A tömeg mindaddig nem távozott, a mig minden ember nem ütött legalább egyet a gyűlölt emberen. Aztán ott hagyták az udvaron szétzuzott koponyával holtan. A népitéletnek hamar hire futott s a lakosok tömegesen keresték fel a helyet, hol az áldozat feküdt, hogy meggyőződjenek arról, hogy megrontójuk valóban elpusztult-e. A vizsgálóbíró még tegnap kiment a helyszínére s most a tetteseket keresi, de azokat aligha lehet majd megtalálni.

* **Kik akarnak posta gyakornokok lenni?** A budapesti m. kir. posta és távirda elnökgazgatósága a m. kir. posta- távirda- és távbeszélőnél betöltendő 135 gyakornokjelölti állásra ennel pályázatot nyit. Ezen állásokra mindazok pályázhatnak, a kik középiskolát, vagy ezzel egyrangú más tanintézetet, érettségi vizsgálat sikeresen végeztek, 18-ik életévüket betöltötték és magyar állampolgárok. A pályázat alá bocsátott állásokat a *kerületi* posta- és távirda igazgatóságok fogják betölteni, szám szerint minden igazgatóság tizenötöt (15). A saját kezűleg irt és születési, orvosi, erkölcsi és iskolai érettségi bizonyítványokkal fűlszerelt kérvények, a már közszolgálatban állók által felettes hatóságok, — a közszolgálatban nem levők által pedig az illető főszolgabíró, vagy polgármester útján, — folyó évi július hó 31-ig, a szerint, a hol a pályázók alkalmaztatást óhajtanak nyerni, — a budapesti, kassai, kolozsvári, *nagyvárad*i, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári, vagy zágrábi posta és távirda igazgatóságokhoz nyújtandó be. A pályázók közül kiválasztottak, az illető posta- és távirda igazgatóság felhívására az igazgatóság vezetőjénél személyesen jelentkezni tartozik, a ki azután felfogadásuk iránt végleg határoz. — A felfogadott posta- és távirda gyakornokjelöltek, két (2) korona *napidíjban* részesíttetnek s a következő feltételek mellett lépnek szolgálatba 1. Állásukat az illetékes posta- és távirda igazgatóság felhívására folyó évi *szeptember hó 1-én*, vagy ha az igazgatóság másképp rendelkezik, — ehhez képest

elfogadni tartoznak. — 2. Kötelesek a posta- és távirda igazgatóság által kijelölendő hivatalnál a posta- és távirda kezelést gyakorlatilag elsajátítani s ott rendes szolgálatot teljesíteni. 3. 1901 évi szeptember hó 1-re *saját költségükön Budapestre*, illetőleg *Zágrába* fognak áthelyeztetni, a posta- és távirda tisztiképző tanfolyam szabályszerű hallgatására. 4. A posta- és távirdaképző tanfolyam tartama alatt, mint annak rendes hallgatói a tanfolyami szabályzatnak minden tekintetben alávetni magukat, tehát a beiktatási és tandíjakat is, ha ezek alól a szabályzat alapján föl nem mentefnek, — fizetni kötelesek. — 5. *Napidíjaink élvezetében a tanfolyamnak 10 óra terjedő ideje alatt is megmaradnak*, de ennek fejében a tanfolyam székhelyén levő posta- és távirdaigazgatóság rendelkezése szerint, szabadidejükben gyakorlati szolgálatot tenni tartoznak. 6. Akik ezen feltételeknek eleget nem tesznek, valamint azok is, a kik a posta- és távbeszélő szolgálatra más ok miatt alkalmatlanoknak találtnak, ezen próbaképeni alkalmaztatás alól egyszerűen fölmentetnek. 7. Azok viszont, akik gyakorlati alkalmaztatásuk alatt teljesen bevélnak, a posta- és távirda tisztiképző tanfolyam szabályszerű elvégzése s a posta- és távirda tisztai alapvizsga sikeres letétele után, — és pedig, ha a vizsgán minden tantárgyból *jeles eredményt* tudnak fölmutatni, *postatávirdatiszteké*, — különben pedig *postatávirdagyakornokokká* nevezetnek ki, a megállapított segélydíjjal, azaz, ha felsőbb tanintézetet végeztek, évi 1000 korona, különben évi 800 korona segélydíjjal. A posta- és távirda tisztiképző tanfolyam szabályzata által előírt szakvizsga sikeres letételével a gyakornokok igényt szereznek a X-ik fizetési osztályba sorozott illetményekkel járó posta- és távirda tisztai állásokra. Budapesten, 1900. június 11-én. A magyar posta-távirda- és távbeszélő elnökgazgatósága. *Glódiák*.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter *Huber* Ferencz nagyváradai pénzügyi számtisztet a zilahi m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez pénzügyi számellenőrré végleges és *Vég* Miklós zilahi pénzügyi számgyakornokot a nagyváradai m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez pénzügyi számtiszté ideiglenes minőségben kinevezte.

* **A hetedik áldozat.** Az erzsébetfalvi rémes szerencsétlenségnek immár megvan a hetedik halottja is. A robbanás alkalmával *Fiedler* Mária fiatal munkásnő is megsérült. Az első pillanatban azt hitték, hogy nem nagyon súlyosan, azért a lányt szüleinek kérésére otthon hagyták a falujában. A leány azonban a leggondosabb ápolás mellett is tegnap meghalt. Még csak egy sebesültje él a katasztrófának: *Berényi* munkavezető. Állapota szintén nagyon súlyos.

* **Halottak a viztartóban.** Kaltenleutgebenből megrendítő esetet jelentenek. *Neil* Oszkár bankigazgató neje két éves fiával és három éves leányával egy viztartó medenczéjébe ugrott. Mind a hárman belefultak a vízbe. *Neil* Jozefin asszony huszonhét esztendő volt és négy év óta volt férjnél. Az asszony megcsalta az urát s az ura ezért válópórt indított ellene. *Neil* né kért, könyörgött férjének, hogy bocsásson meg neki. De mert ez hajthatatlan volt, rettentő bosszút állott: megölte magát és magával vitte másvilágra két kis gyermekét.

* **A kolozsvári diáksztrájk.** A kolozsvári állami tanítóképző-intézet növendékei körében felmerült sztrájk véglegesen elirőzést nyert. *Kosma* Ferencz kir. tanácsos, tanfelügyelő tegnap hirdette ki *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter itéletét. Az itélet szerint a sztrájkolók közül a negyedéves tanulók csoportjából tanképesítőre most csak ötöt bocsátanak. Egyet egy egész évre, a többiek pedig büntetésből fél évre visszavetnek a tanképesítő vizsgálatról. A többi osztályokról egy másodéves

növendéket, aki főkolomposa volt a sztrájkolók-nak, az intézetből kizárta a miniszter. A többi bűnösöktől a jövő tanévben három hónapig minden állami ellátás megvont. Ezenkívül az ítélet több kedvezmény élvezetétől fosztotta meg a sztrájk részeseit.

* **Uj anyakönyvvezetők.** A belügyminiszter újabb a következő biharmegyei anyakönyv-vezetőket és helyetteseket nevezte ki: anyakönyvvezetőkké: Bihar-Félegyházára Fodor Árpád jegyzőt, Kristyórra Szakota Tivadar körjegyzőt; — anyakönyvvezető-helyettesekké: Ökrösre Busi József segédjegyzőt, Margittára Szenessy Lajos segédjegyzőt, Monostor-Pályiba Szabó Kálmán közs. tanítót, Mező-Telegdre Szóják György jegyző-írnok, Szalacsra Falussy József jegyző-írnok.

* **Hurokra került lóköltő.** Elvesztettem, elvesztettem piros selyem keszkenőm . . . Ez ugyan elég baj, de ezért még senkint sem kísérték be a csendőrök: hanem változik az embernek felfogása, mert a napokban egy módos oláh-homorogi gazda, kedves nejével éppen egy piros selyem keszkenő elvesztése miatt került a csendőrök kezére. Tudniillik a Békés-Csaba melletti Gerendás pusztai gazdáknak egy idő óta legjobb lovaik kezdtek eltűnni. A vizsgálat számai oly távolra vezettek, hogy a távolban el is veszték. A múlt napokban ismét kilopták egy gerendási gazdának istállójából két legszebb lovát, de akkor az istállóban találtak egy piros selyem fejkendő: a mi aztán nyomra is vezetett. Tompai Ferencz oláh-homorogi lakos 70 hold homorogi földnek jogos birtokosa, kedves nejével együtt gyakorolta a lóköltést. Ki tételezne fel Tompai Ferencz uramról ilyes dolgot? Kék mándliban jár, ezüst óra láncza van! szép háztájéka, áhitatos hitese neje, szép eladó lánya, olyan »becsületes« nyílt arcza és hetven hold jó földje van! — mondom ki tételeznél fel róla, hogy feleségével együtt távoli vidékekre jár lovat kötni. Pedig szomorú, de való, hogy így van. Az uj-kigyósi csendőrök különben letartóztatta a becsületes házaspárt, kikre eddig nyolcz gerendás-tanyai ló elkötését bizonyították rá. Gazduram a börtönben most azt dudolja: Lám meg mondtam Angyal Bandi . . . Gazduramnén pedig azt, hogy: Elvesztettem piros selyem keszkenőm.

Sztrájk az államvasutak gépgyárában.

Az államvasutak gépgyárában kőbányai-uti telepén ma szünetel a munka. A három ezerre rugó munkások közül csak a gazdaságigép-osztálynak alig kétszáz munkása dolgozik.

A munkások forrongása még a Pünkösdi előtt kitört részleges sztrájk óta tart. Akkor a munkások, a kik a hidosztályban voltak alkalmazva ismét fölvették a munkát, mert *Vajkay* vezérigazgató kijelentette, hogy csak a gyár munkásainak kívánságait hallgatja meg, a sztrájkolókkal nem áll szóba.

A hidosztály munkásai azonban nem nyugodtak, csoportokban járták be szüntelenül a telep többi részeit és szüntelenül izgatták a munkásokat. A múlt pénteken azután a munkások küldöttsége memorandumot adott át *Vajkay* vezérigazgatónak és ebben a munkabérek általános felemelését követelték.

A memorandumban a jövő szombatot tűzték ki határidőnek, hogy akkor kezdik meg a sztrájkot, ha feleletet nem kapnak. A gyár üzlet menete azonban már évek óta folytonosan gyengül, a munkások követelése pedig 220,000 forinttal nagyobb évi költséget okoznának és így *Vajkay* vezérigazgató már tegnap délelőtt — nem várva be a határidőt — magához hívatta a munkások küldöttségét és kijelentette nekik, hogy követeléseiket nem teljesíthetik.

Később a munkások küldöttsége ismét

megjelent a vezérigazgatónál és egy 8 pontból álló kérvényt olvasott föl, a mely pontok mindegyike ezzel a szóval kezdődött: *követeljük* . . . és ismét a munkabérek felemeléséről szólt.

Az igazgató ekkor kijelentette, hogy a munkások magatartása ezt eredményezheti, hogy a gyártól megvonják a megrendeléseket és külföldi gyáraknak adják át és így a hazai iparnak is kárára lehetnek. Ebből csinálták a munkások azt, hogy az igazgató a gyár munkáját külföldi gyárakban akarja elvégeztetni.

A munkások szombaton nagyobb összeget kaptak, mert az alkubérek kifizetése volt és erre támaszkodva léptek a sztrájkba. Tegnap délután ugyanis fél 2 órakor bejöttek a gyárba, hogy egy fél óra múlva tüntetőleg elhagyják a gyárat.

Vajkay vezérigazgató kijelentette, hogy újabb munkásokat nem vesz föl, a sztrájk ideje alatt a gyárat zárva tartja, természetesen, a ki munkába akar állani a sztrájkolók közül, az kap munkát.

Holnap reggel jár le az igazgató ultimátuma, a ki akkor nem áll munkába, azt elbocsátják.

Ma reggel a munkások a gyár kapui előtt csoportosultak. Rendzavarás azonban nem történt. A rendőrök csendben szét oszlatták a csoportosulókat.

Háromszáz munkás dolgozni kezdett, azonban százan a délelőtti folyamán ismét elhagyták a gyárat, mert féltek, hogy a sztrájkolók megverik őket.

A sztrájkolók különben a Népligetben szét-szórva tanyáznak.

IRODALOM.

Egy megfejtés.

Mióta Archimédésznek olyan kitűnően sikerült a heuréká-kiáltozás, hogy még ma is emlegetjük, azóta számos feltaláló és felfedező kiabált még hangosabban heurékát — s biz azokat szegényeket a feledés homálya fedi ma már. Ilyen heurékázó füzet akadt most a kezünkbe, címe: »A tudományos magyar nyelvtan című akadémiai pályakérdés megfejtése«, szerzője *Szabó Mihály*, nyugalmazott szegedi képezdei igazgató, okleveles mérnök, a Dugonics-társaság rendes tagja stb. stb.

A füzet egy nagyobb munka első része, ajánlva az Akadémia és a magyar nyelvészek figyelmébe. Csupa új, fül nem hallotta igazságokat fog a mű maga felfedezni, jelen füzetünk csak egyet közül belőle mutatóba. Az érdekes fölfedezés szerint a *nyelv* szóban egy *ihsz* szó rejtekezik. Az *ihsz* szittya, vagyis ősmagyar szó, melyben minden egyes betűnek meg van a maga jelentősége. Az *i* betű *isz*, *iszik* szavaknak felel meg, tehát vizet s általában eledelt jelent, de jelenti azonfelül az ősz-szittya *szófia* szót is, a mely viszont ma *hangtannak* felel meg. Konstantin császár is ezután a szittya-szó után nevezte el az első templomot Szófia-templomnak (ez tehát ma *Hangtan-templom*). A *h* betű eget, levegőt végső magyarázatban *lég-hajót* jelent, de magyarázható szittya nyelvben *menő ég*-nek, mai nyelvben *mennyország*-nak, végső értelmezésben: *Isten, ki vagy a mennyekben*. Végül az *sz* hang jelentette a szittya nyelvben az asszony által megfőzhető ételeket.

Ezek szerint az *ihsz* vagyis a nyelv jelenti a vizet, a levegőt és az ételt, minek támogatására szerző a bibliát citálja.

Igérete szerint így fog végig menni a magyar nyelv összes szavain és hangjain s felfedezéseit beküldi az Akadémiának csupa önzetlen lelkesedésből. Szegény Akadémia! No de ugy kell neki.

Végül kisüti a szerző, hogy a *Magyar Szó* című jeles lapot hajdan *Magyar Hangnak* nevezték. Bizonyára akkor nevezhették (volna) így, mikor Bánffy még csak szavakat sem tudott alkotni, legfeljebb hangokat. Ha így halad az elnevezéssel, akkor néhány évtized múlva az a jeles lapocská (ha él) *Magyar egyszerű bővített mondat*-ra fogja változtatni a nevét.

Ismételjük, mindezeket a csodabogarakat mutatóba egybehordta *Szabó Mihály* ny. szegedi képezdei igazgató, okleveles mérnök, a Dugonics-társaság rendes tagja stb. stb. stb.

Magyarok Tündöklő Csillaga. Ilyen czimen *Babik József* a tanuló ifjuság számára egy kis, 70 filléres füzetkét adott ki, melyben kath. költőink legremekőbb gyöngyeit válogatta össze. Negyven költemény, valamennyi kiválóan alkalmas szaválásra s így a jubileumi év ünnepélyeinél is hasznavehető kézikönyv, a mellett, hogy hasznos olvasmány marad továbbra is az ifjuság számára. Iskolák vezetőinek figyelmébe ajánljuk a 1300 lapos füzetkét, melyet a szerzőnél, *Egerben* lehet megrendelni.

Igazságszolgáltatás.

Párbaj egy bivalyborju miatt.

Rakovszky István és *Zeyk Gábor* országgyűlési képviselők között vívott párbaj előzménye abba a viharos korszakba nyúlik vissza, amikor a névszerinti szavazások képezték az obstructió főszeküzét.

Január tizedikén *Rakovszky István* képviselő olvasta a névsort. Ő volt a Ház egyik jegyzője s így neki is kijutott a lélekölő munkából. A mikor harmadszor vagy talán már negyedszer olvasta a hosszú listát, egyik-másik névre megjegyzést tett, a miért néhány képviselő megnehezített rá.

Zeyk Gábor képviselőnek, a ki szintén kifakadt a megjegyzések miatt, *Rakovszky* jezt felelte:

— Hallottam én *Ugron Gábor*-tól egy adomát, egy erdélyi urról, egy lórol, meg egy bivalyborjuról.

Ez czélzás volt *Zeyknek* egy ifjúkori bal esetére, mely adoma alakjában közszájon forog. Az eredete ez, hogy *Zeyk* egész fiatal korában egyszer leesett a lórol s ráesett éppen egy borjura, a mely ott nyomban kimult.

Zeyk sértésnek vette a czélzást és *Rakovszkyt* provokáltatta. A felek másnap karddal vívták meg a párbajt s mindketten jelentéktelen sebet kaptak. *Rakovszky* az arczán sérült meg, *Zeyk* pedig a kezefején.

Az obstructciónak ez a lovagias epizódja a büntető törvényszék előtt folytatódott, a mely párviadal vétsége miatt *Rakovszky Istvánt* két heti, *Zeyk Gábort* egy heti államfogházra ítélte. *Rakovszky* felebezett s így kerül az ügy ma nyilvános főtárgyalásra a kir. ítélőtáblán.

A tanácsban *Hérich-Tóth János* tanácselnök elnökölt, előadó *Istvánffy Lajos* dr. táblai bíró volt; közvádó: *Vargha Ferencz* főügyész-helyettes, közvédő: *Környei Ede* dr.

A kir. ítélőtábla az ítéletnek csupán a felebbező *Rakovszkyra* vonatkozó részével foglalkozott s e tekintetben enyhítő körülménynek véve, hogy *Rakovszky* még a párbaj előtt kijelentette, hogy sérteni nem akart, büntetését 8 napi államfogházra szállította le.

TANUGY.

Beiratások a jövő tanévre. A helybeli prem. r. főgymnasiumban az 1900—1901-dik iskolaévre szóló beiratások a következőkben fognak megtartatni: Jun. 29-én a III. IV. V. osztályra, d. e. 8-kor. Jun. 30-án pedig a II. és I. osztályra d. e. 8 órakor. Nagyvárad, 1900. évi június 19-én. *Az igazgatóság.*

S P O R T.

A nagyváradai biciklisták Debreczenben. A nagyváradai kerékpár-egylet tagjaihoz: A Debreczeni Polgári kerékpár-egylet f. évi július hó 1-én versenyt rendez, minek következtében indítva érzem magamat tisztelt tagtárs urakat f. hó 24-én 3 órára a Sport pavillonban tartandó értekezletre meghívni, hol is az indulás neme és ideje fog meghatározatni. Nevezési zárlat június hó 25, nevezések egyleti titkárnál (Kossuth Lajos-utca 3. sz. közjegyzői iroda) adhatók be, hol a verseny programja is megtekinthető. Adj Isten! *Knauer Károly*, titkár.

MŰVESZET.

Az aradi tárlat bezárása. Aradról írják, hogy a *Nemzeti Szalon* által az *aradi művészeti egyesület* támogatása mellett rendezett tavaszi tárlatot tegnap zárták be ünneppélyesen.

A megye részéről *Fábián László* főispán jelent meg, míg a Szalon képviselőjében *Hock János* s *Rózsa Miklós* titkár utaztak le Aradra. Ott volt azonkívül a városnak majdnem minden számot tevő notabilitása és fényes hölgyközönség. *Hock János* záróbeszédében a főispán apostrofálta, a kinek szíves közreműködése tette lehetővé, hogy a művészet oly gyorsan gyökeret vert a szép alföldi metropolisban s megköszönte neki, hogy — híven a kormányintentiójához — segédkezet nyújtott abban a nemes mozgalomban, mely a kulturintézményeknek a vidéken való decentralizációját célozza.

Egyben kérte, hogy ugy a főispán, valamint a polgármester tolmácsolják Arad város közönségének a *Nemzeti Szalon* háláját, azért a rendkívül meleg, szívélyes fogadtatásért, melyben neki és a művész-egyesületnek immár másodízben volt része Aradon.

Fábián főispán közvetlen melegséggel teljes szavakkal válaszolt *Hock* nagy hatást keltett beszédére. Kijelentette, hogy a maga részéről is rendkívül hasznosnak és áldásosnak itéli a *Nemzeti Szalon* vidéki aktióját, örvend, ha szolgáltatást tehetett a művészet ügyének s annak a mozgalomnak, melyet *Hock János* oly szent lelkesedéssel vezet, s melynek győzelmében rendületlenül bizik ő is. Végül arra kérte: legyen ő is, a Szalon is, mi előbb és minél sürűbben kedves vendége Aradnak.

Leles éljenzés fogadta a főispán beszédét, mire a közönség még egyszer végigjárta a tárlatot ezzel az ünneppélyes aktus végét ért.

Érdekes, hogy eredetileg e hó 12-ére volt tervezve a kiállítás bezárására, de az aradi művészeti egyesület, melynek élén Csák Czirjék dr. minorita rendfőnök igazgató, Kovács Vincze titkár, és Medveczy rendi felügyelő, műtáros, rendkívüli buzgalmat fejtett ki, még tegnap sem akarta berekeszteni engedni a tárlatot s csupán az döntött, hogy a *Nemzeti Szalon* e hó 21-én tartandó választmányi ülésén már bezárja művészi esztendejét. Az eredmény ugy is várakozásos felüli, amennyiben elkelt 35 kép 6000 korona értéken felül.

A művész-napokkal kapcsolatban különben más ünnepe is volt tegnap Aradnak. Az ottani tanító egyesület ugyanis hangversenynevei egybekötött néppünnepet rendezett a budapesti tanítók háza javára s a rendezőség felhasználva *Hock* aradi tartózkodását, a népszerű szónokot

kérte fel felolvasására. *Hock* készséggel állt a jótékony cél szolgálatába s felolvasása, — mely ismételt óvációkra adott alkalmat — szép összeget hozott a magyar néptanítóknak.

MULATSAG.

Amon Margit Nagyszalontán. A nagyszalonta-vidéki vörös-kereszt egylet választmánya pompás, műélvezetet nyújtó hangversenyt és táncestetélyt rendez. Különös érdek és becses kölcsönöz az estélynek, hogy a rendezőség megnyerte a közreműködésre a Budapesti Népszínház kiváló művésznőjét: *Amon Margitot*, Nagyváradról pedig *Beleznay Antalt*. A meghívó a következő:

A »Nagy-Szalonta-Vidéki Vörös-Kereszt Választmány« által, saját pénztára javára, Nagy-Szalontán, folyó évi július hó 3-án, a Népkerti Vigadóban táncmulatsággal egybekötött zártkörű hangverseny-estélyt rendez. *Markovits Antalné*, egyleti elnök. *Lovassy Liphay Ilona báróné*, egyleti alelnök. *Auspitz Soma*, vigalmi bizottsági pénztárnok. *Gróf Tisza Kálmán*, vigalmi bizottsági elnök. *Dr. Beöthy Pál*, vig. biz. alelnök. *Szell Kálmán*, egyleti elnök. *Szikszay Lajosné*, vig. biz. alelnök. *Nagy Márton*, vig. biz. alelnök. *Ercsey Rózsika*, vigalmi bizottsági jegyző.

Dr. Balogh Elek, *Buday Antal*, *Bogovits Béla*, *Balogh György*, *Balogh Sándor*, *Böszörményi Lajos*, *Baranovits Ferencz*, *Balogh József*, *Borbély László*, *Boór Géza*, *Badar Lajos*, *dr. Bleyer Sándor*, *dr. Becher Áron*, *dr. Barta Ferencz*, *Bogdándy Sándor*, *Balogh Mihály*, *dr. Beszedits Dezső*, *Csáky György*, *Csorvássy István*, *Csányi Andor*, *Czajlik György*, *Czeglédy Imre*, *Czinczár József*, *Csikos János*, *E. Deér Mihály*, *Erdélyi Gyula*, *dr. Ervin Manó*, *dr. Engel Zsigmond*, *Fábián L. Dezső*, *Fiedler Károly*, *Fehér Gyula*, *Farkas Gerő*, *Gyémánt József*, *Hadházy Kálmán*, *Horváth Béla*, *Hegedüs Lajos*, *Horváth István*, *Jámbor László*, *Kiss István*, *Költő Kálmán*, *Kemény Károly*, *Király József*, *Kovács Károly*, *Kornstein Hermann*, *Leidl Henrik*, *Lévi Gyula*, *Lovassy Ferencz*, *Löb Antal*, *Lakatos Ede*, *Lazarovits Gábor*, *Mados Mihály*, *Márton István*, *Máté János*, *Markovits Antal*, *Magyar M. Dávid*, *Megó Ákos*, *Müller György*, *Máró István*, *Nagy József*, *Neszmirák Gyula*, *Nagy Zoltán*, *Ormay József*, *Podhraczkay Ferencz*, *Podhraczkay Rezső*, *Ryhliczky Hyron*, *Rehák Pál*, *Rácz Gyula*, *dr. Reiner Albert*, *Reich Jakab*, *Szikszay Lajos*, *Szemes Péter*, *Szécsen Antal*, *Somló J. János*, *dr. Sarkady Dániel*, *Schreiber Izidor*, *Sütő Antal*, *Szentessy Elek*, *Szabadhegyi Géza*, *Szombathy István*, *Szluha Imre*, *Saad József*, *Thuróczy Lajos*, *Vitkovszky Flórián*, *Vargha Zoltán*, *Wagner Ferencz*, *Zilahy Lajos*, *Zonda Ferencz*, *vigalmi bizottsági tagok.*

Belépti-díj személyenként 2 korona. Kezdeté fél 9 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók: *Saad József* gyógyszerész urnál a *Podhraczkay-féle* gyógytárban és *Czajlik György* ur gyógyszerertárban. Az elszállásolásra igényt tartó igen tisztelt vidéki vendégek kéretnek, hogy eziránti kívánságaikkal legkésőbb ez évi július 1-ig közvetlenül *Czajlik György* urhoz, az elszállásoló bizottság elnökéhez méltóztatásnak fordulni. — A hangverseny műsora a következő:

1. Nyitány: a »Sevillai borbély« operából, Vonós quartett. Előadják: *Hegedüs Lajos* (I. hegedű), *Költő Kálmán* (II. hegedű), *Wagner Ferencz* (viola). *Türkőssy Antal* (celló) urak.
2. Dal a »Görög rabszolga« operetéből. Előadja: *Amon Margit* urhölgy, a budapesti népszínház primadonnája. Zongorán kíséri: *Beleznay Antal* ur.
3. Komoly szavalt. Szaválja *Szombathy István* ur.
4. a) *Rákóczy* induló átírata,
b) Magyar népdalegyveleg. Czimbalmos játsza: *Nagy Dezső* ur.
5. a) »Jes-jes-jes« couple a »Kadet kisaszszony« operetéből,
b) Magyar népdalok. Éneklő: *Amon Margit* urhölgy. Zongorán kíséri *Beleznay Antal* ur.
6. *Beleznay* dalok. Tenor és bariton duett.

Előadják: *Ryhliczky Hyron* és *Wagner Ferencz* urak. Zongorán kíséri a szerző.

7. Vig szavalt. Szaválja *Balogh Sándor* ur.

8. »A gólya« couple a »Görög rabszolga«-ból. Előadja: *Amon Margit* urhölgy, *Beleznay Antal* ur zongora kísérete mellett.

9. Záradékol: »Emlék induló«. Szerző: *Hegedüs Lajos* nagyszalontai községi gymnasiumi zenetanár. Előadja: a nagyszalontai műkedvelő zenekar.

Az egyes számok alatt a terem-ajtók zárva lesznek.

SZINHÁZ.

A kolozsvári színház.

Tegnap már jeleztük, hogy az új kolozsvári színház ügyében összeült a tanácskozás. Ennek lefolyásáról a következő értesülést vettük:

Szell Kálmán előterjesztette a felmerült terveket, bemutatta *Faludi* ajánlatát s felkérte a jelen voltakat véleményük nyilvánítására. Elsőnek *Esterházy Kálmán* gróf, a kolozsvári Nemzeti Színház volt intendánsa szólalt fel. Bőljátja, hogy a színházat ujonnan fel kell építeni, de ezt csak az állam által tartja helyesen keresztülvihetőnek. Hasonlóan nyilatkoztak *Béldi Ákos*, *Bölny József* és *Feilitzsch Artur* báró, hangoztatva a miniszterelnök bölcsességébe helyezett reményeiket.

A vitát *Bartha Miklós* tette élénkebbé. Éles bírálat alá vonta a művészeti vezetést, a melynek sülyedését egyenesen az előző évek politikai viszonyainak tudta be. Ezek a viszonyok hozták létre Bölny intendánságát is, a mely Gyarmathy alispán nyugdíjazásával függ össze. Gyarmathy állására mást akartak kinevezni, ennél fogva nyugdíjazták, de egyuttal kárpótlásul kinevezték intendánsnak. Közben a kormánynak el kellett helyeznie egyik kedves emberét (*Beöthy Algernon*) képviselőségbe s az *ugrai* kerületet látta rá alkalmasnak, melynek akkor Bölny volt a képviselője. Bölnynek is kárpótlásul a kolozsvári színházat szemelték ki, a mit ő el is fogadott. De mit csináljanak megint Gyarmathyval? Egyszerűen nem lehetett meneszteni, csináltak hát számára színekurát s kinevezték a »vidéki színészek országos főfelügyelőjének.« Ezzel az ügy békésen megoldott.

Bölny József védekezett a vádak ellen; a színháznak ismételtén állami kezelés alatt hagyását ajánlotta. Általában az értekezlet az állami vezetés mellett nyilatkozott.

Szell Kálmán megköszönte a jelen voltak érdeklődését és kijelentette, hogy az ügyben legjobb belátása szerint fog dönteni.

REGÉNY-CSARNOK.

Nem bánta meg.

Irta: Stella.

9.

Anna meg mindezekről sejtelemmel sem birt, boldog, rózsásreménnyel nézett jövő élete elé, kiszínezte azt magának a lehető legszebben, legkedvesebben. Sokat-sokat gondolt arra, vajjon szeretheti-e őt az a szép, mindenki által kedvelt ember, őt aki csunya, vén, szegény. De aztán mindig megfelelt magának, miért venne el különben. És boldogságában nem vett észre semmit vőlegénye magatartásában, a mi más gondolatokat keltett volna benne. Pedig Fodor napról-napra rosszabb színben, rosszabb hangulatban volt, már-már közel jutott a kétségbeeséshez. Minden reggel azzal az erős elhatározással kelt fel, hogy no ma véget szakít a dolog-

nak, ők nem egymáshoz valók, nem egymásnak termeltek, de bizony mindég csak a szándéknál maradt.

Annát egy barátja figyelmesebben vizsgálta lelki állapotára, melyről már az egész város beszélt. Aggódni kezdett, kételyek támadtak benne, de még mindig nem szólt, várt, figyelt. Felfedezni azonban semmit sem tudott. Fodor vele szemben most is ugyan olyan volt, mint jegybelépése első napjaiban, udvarias, előzékeny. Holmi érzélgős szerelmi vallomásokra nem is reflektált, gyöngéd idilli jelenetekről nem is álmodott, nevelésnek tűnt volna fel saját maga előtt. Hanem az utóbbi napokban még is vett észre valamit, vőlegénye felette szórakozott s olyan hallgatag, hogy alig lehetett szavát venni.

Véletlenül egyedül volt otthon mikor Fodor a rendes időben ellátogatott. No most megkérdelem, mi igaz abból a sok mende-mondából — gondolta.

A szobában félhomály uralkodott, csak a kályhában pattogó tűz fénye világította azt be valamennyire. A leány lámpát akart gyújtani.

— Nem, ne bántsa — mondta a férfi — így jobb.

— Igen de . . .

— Fél talán?

— Oh, dehogya és aztán magával vagyok.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Kihallgatás a királynál.

Bécs, jun. 19. A Neues Wiener Tagblatt jelentése szerint Ő Felsőge kihallgatáson fogadta Czikkann osztrák-magyar követet és jelentést tétetett magának arról, hogy milyen volt Pekingben a követ elutazása előtt.

Lónyayék válása(?)

Budapest, jun. 19. (Saj. tud. táv.) Az olasz és a francia sajtót tegnap az a hír járta be, hogy Lónyay grófné válni akar az urától, visszavágyódik a régi fénybe. Némelyek szerint Lónyay gróf beleegyezését is adta volna a váláshoz, sőt a grófné már folyamodott volna is házasságának a szentszék által leendő felbontásáért. Lónyay gróf legújabb levelében, melyet a trieszti »Piccolo« cz. olasz lapnak írt, határozottan kijelentette, hogy a válásról szóló hír nem más, mint vakmerő koholmány.

Ő Felsőge csapatszemlé.

Bécs, jun. 19. Ő Felsőge ma Ferencz Ferdinánd és Rainer főhercegekkel, a hadügyminiszterrel, Reinländer és Waldstätten csapattisztokkal és az idegen katonai attasékkal Lajtha-Bruckba utazott, a hol szemlélet tart a csapatok fölött.

A francia mérnökök hangversenye.

Páris, június 19. A francia polgári mérnökök egyesülete tegnap este az egyesület helyiségében hangversenyt rendezett az osztrák, magyar, német és más idegen technikus egyesületek küldöttjeinek tiszteletére.

A spanyol kölcsön.

Madrid, június 18. Ma minisztertanács volt a régens-királyné elnöke alatt. Egy félhivatalos kommuniké azt mondja, hogy a kölcsön eredménye nagyon kielégítő. Mig azonban külföldön Spanyolország nagy pénzügyi sikerét látják a dologban, benn az országban olyan hangok hallatszanak, a melyek az operációt diszkreditálni akarják. A kommuniké kiemeli, hogy a kölcsön sikere fölszította a politikai szenvedélyeket, a mi a rágalmozások és szidalmak egész sorát idézte elő. A kommuniké hozzáteszi, hogy a kölcsön emelni fogja az ország hitelét és Spanyolország pénzügyei nem lesznek többé rosszaknak nevezhetők.

Török ügyek.

Konstantinápoly, jun. 18. Az Agance de Constantinople hivatalos kijelentések alapján teljesen valótlannak mondja azt a híresztelést, hogy az orosz-török határszélen az örmények között élénk kivándorlási mozgalom mutatkozik és hogy az örményeket tömegesen térítik át az izlámra.

Konstantinápoly, jun. 18. Szinovjev orosz nagykövet visszaérkezett Konstantinápolyba.

A pestis.

Konstantinápoly, jun. 18. A már jelentett négy pestis-gyanús megbetegedésen kívül még két gyanús megbetegedés fordult elő Szmirnában. Az egyik beteg örmény, a másik meg görög.

Transzvál.

London, jun. 19. Roberts lord jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: Baden-Povell tábornok ma ideérkezett.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. június hó 19-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.90—13.40. Kétszeres buza 11.20—10.80. Rozs 11.40—11.—. Arpa 11.40—11.—. Zab 9.80—9.40. Tengeri: 11.40—11.20. Borsó 34.—. Lencse 38.—. Bab 14.—. Köleskása 24.—. Burgonya 8.—. 100 kiló lángliszt 27.—. zsemlyeliszt 25.—. fehérkenyér liszt 24.—, barnakenyér liszt 21.—. széna fuvarral 3.80, szalma —.90 Szalonna 106.—, 6 kiló zsup-szalma —16, 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, üntött gyertya —.84, Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.20. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.70. Szesz 1.90. 1 mm. kősz 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 44.—, mész 2.30, kemény faszén 3.50, puha faszén 3.—, kendermag 21.—. Fűes 16.—. repce 22.—, dió 66.—, mogoró —.—, aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-fas 68, veres hagyma 14, fog-hagyma 38, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 40, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczerna-mag —.—. 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. június hó 19-ről, Egy pár első rendű jármás ökör 640—690, egy pár másodrendű jármás ökör 485—615, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—470, 1 drb fejős tehén 100—230. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 150—

212. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 116—176. 2 drb. veres borju 16—36, 1 drb. fél éves borju 34—44, 1 drb egy éves borju 44—72, két éves borju 70—156. 1 drb hizott sertés 82—130, 3 pár fél éves 22—28, 1 pár egy éves sertés, 34—58, 1 pár két éves sertés 60—104. 1 drb igás ló 140—260, 1 pár ökörbőr 36—44, 1 pár tehénbőr 26—34. 1 pár bojubőr 10—17, 1 pár lóbor 10—22.

Forgalmi kimutatás 1899. évi június hó 19-ről. Tiszta buza körülbelül 800 hltr, kétszeres buza 240 hltr, rozs 300 hltr, árpa 190 hkl. zab 250 hltr, tengeri 480 hltr, burgonya 370 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 110 drb, félhizott 130, sovány 150, süldő 290, malac: 450, hizott marha 10, jármás ökör 400 fejős tehén 250, borju 240, bivaly 3, juh és kecske 30, ló 347.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, június 19.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	704.25
Magyar hitel	—	—	—	—	—	724.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	678.50
Rimamurányi	—	—	—	—	—	557.—
Magyar jelzalag	—	—	—	—	—	449.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, június 19.

Buza októberre	—	—	—	—	—	7.84
Buza júniusra	—	—	—	—	—	—
Uj tengeri	—	—	—	—	—	5.69
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.85
Zab okt.	—	—	—	—	—	5.15
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 19-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	96.25
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	91.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,0%	—	—	—	—	—	100.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,0%	—	—	—	—	—	99.60
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	91.60
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	98.85
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	—	92.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	158.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	—	188.75
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	—	97.65
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	—	97.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	—	96.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	—	97.—
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	134.50
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	—	17.40
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	—	722.—
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	—	700.80
Párisi vista	—	—	—	—	—	96.85
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	—	19.81
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	118.60
London vista	—	—	—	—	—	242.20
20 márkás arany	—	—	—	—	—	28.78

A szerkesztővért feljölő:

Dr. VUCSKICSGYULA.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1900. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	—	730	950	—	†	—	435	—	858	†
Vásártér >	545	722	946	*1133	105	285	427	638	850	1118
V.-Velence >	602	740	1000	1149	120	301	445	655	915	1135
Rontó † >	616	754	1014	1203	133	314	459	708	929	1150
Püspök-fürdő >	621	759	1019	1208	138	319	464	713	934	1155
Félix-fürdő érk.	635	817	1037	1220	151	332	477	727	951	1200

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	
Félix-fürdő ind.	637	820	910	1042	*1221	152	335	524	781	849	953	1215
Püspök-fürdő >	623	838	—	1100	1232	203	377	543	743	—	939	—
Rontó >	642	842	916	1104	1236	207	351	545	748	856	1000	1220
V.-Velence >	702	856	930	1117	1240	220	406	600	801	910	1014	1236
Vásártér érk.	717	911	945	1131	104	232	421	615	816	925	1029	1251
Nagyvárad >	—	905	941	1127	—	†	—	608	—	919	1023	†

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik.

Ezen vonat †) csak szükség szerint, mint különmenet fog közlekedni.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.